

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PIEKTĀ NODAĻA

LIETA KIRJAŅENKO pret LATVIJU

(Iesniegums Nr.39701/11)

SPRIEDUMS

STRASBŪRA

2018.gada 19.jūlijs

Šis spriedums ir galīgs, taču tajā var tikt izdarītas redakcionālas izmaiņas.

Lietā “Kirjaņenko pret Latviju”,

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (Piektā nodaļa), sanākusi kā komiteja šādā sastāvā:

Erik Møse, priekšsēdētājs,

Síofra O’Leary,

Latif Hüseyinov, tiesneši,

un *Claudia Westerdiek, nodaļas sekretāre,*

pēc apspriešanās slēgtā sēdē 2018.gada 26.jūnijā

pasludina šādu spriedumu, kas pieņemts šajā datumā:

TIESVEDĪBA

1. Lietas pamatā ir iesniegums (Nr.39701/11), kuru pret Latvijas Republiku Tiesā saskaņā ar Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (“Konvencija”) 34.pantu 2011.gada 17.jūnijā iesniedza Latvijas Republikā pastāvīgi dzīvojoša nepilsoņe Larisa Kirjaņenko (“iesniedzēja”).

2. Latvijas valdību (“Valdība”) pārstāvēja tās pārstāve K. Līce.

3. 2014.gada 2.aprīlī Valdībai tikai nosūtīta sūdzība par tiesvedības ilgumu, bet pārējā daļā iesniegums tika atzīts par nepieņemamu izskatīšanai.

4. No Valdības tika saņemti rakstiski paskaidrojumi, un no iesniedzējas tika saņemta prasība par taisnīgu atlīdzību.

FAKTI**I. LIETAS APSTĀKĻI**

5. Iesniedzēja ir dzimusi 1947.gadā un dzīvo Rīgā.

6. 2000.gada 17.oktobrī Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisija noteica iesniedzējai 3.grupas invaliditāti (vismazāk smagā invaliditāte) redzes traucējumu dēļ.

7. 2001.gada 16.oktobrī pēc pārbaudes veikšanas Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisija noraidīja iesniedzējas lūgumu pagarināt invaliditātes statusu.

8. 2001.gada 9.novembrī Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu komisija (turpmāk tekstā – Komisija) šo lēmumu atstāja spēkā un 2001.gada 5.decembrī lēmumu atstāja spēkā arī Komisija paplašinātā sastāvā.

9. Iesniedzēja apstrīdēja Komisijas lēmumu tiesā. 2002.gada 22.aprīlī Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesa prasību noraidīja. Iesniedzēja šo spriedumu pārsūdzēja.

10. 2004.gada 30.jūlijā Administratīvā apgabaltiesa atcēla Komisijas 2001.gada 5.decembra lēmumu motivācijas trūkuma dēļ un uzdeva Komisijai veikt jaunu pārbaudi. 2004.gada 30.novembrī Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments atstāja Administratīvās apgabaltiesas spriedumu negrozītu.

11. 2005.gada 11.janvārī pēc jaunas pārbaudes paplašinātā sastāvā Komisija vēlreiz atteicās noteikt iesniedzējai invaliditātes statusu.

12. 2006.gada 9.janvārī iesniedzēja iesniedza Administratīvajā rajona tiesā prasību, apstrīdot Komisijas lēmumu un pieprasot noteikt viņai invalīda statusu no 2001.gada 16.oktobra.

13. 2006.gada 29.septembrī Administratīvā rajona tiesa noraidīja iesniedzējas prasību. Administratīvā apgabaltiesa šo spriedumu atstāja negrozītu.

14. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments divas reizes atcēla Administratīvās apgabaltiesas spriedumus, jo tiesas nebija ievērojušas Augstākās tiesas iedibināto nacionālo normatīvo aktu interpretāciju.

15. 2010.gada 24.novembrī Administratīvā apgabaltiesa noraidīja iesniedzējas prasību, un 2011.gada 14.martā Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību.

II. PIEMĒROJAMIE NACIONĀLIE TIESĪBU AKTI

16. Latvijas Satversmes 92.pants paredz, ka nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu.

JURIDISKAIS ASPEKTS

I. KONVENCIJAS 6.PANTA 1.PUNKTA IESPĒJAMĀIS PĀRKĀPUMS

17. Iesniedzēja sūdzējās, ka tiesvedības ilgums neatbilda prasībai par lietas izskatīšanu “saprātīgā termiņā”, kā tas noteikts Konvencijas 6.panta 1.punktā, kas izteikts šādā redakcijā:

“Ikvienam ir tiesības, nosakot savu civilo tiesību un pienākumu [...] uz taisnīgu un atklātu lietas izskatīšanu saprātīgos termiņā [...] tiesā.”

18. Valdība apstrīdēja šo argumentu.

A. Pieņemamība

19. Valdība apgalvoja, ka iesniedzēja nav izmantojusi nacionālos tiesību aizsardzības līdzekļus, jo viņa būtu varējusi iesniegt prasību vispārējās jurisdikcijas tiesā, pamatojoties uz Satversmes 92.pantu, lai saņemtu

atlīdzinājumu par iespējamo viņas tiesību uz lietas izskatīšanu saprātīgā termiņā pārkāpumu. Kā piemēru Valdība iesniedza Rīgas apgabaltiesas tiesas 2013.gada 11.aprīļa spriedumu par kriminālprocesa ilgumu. Šajā lietā prasītājam tika piešķirti 500 lati (LVL) (aptuveni 711 eiro (EUR)), jo pēc sešus gadus ilgas tiesvedības pirmās instances tiesa joprojām nebija pieņēmusi spriedumu. Valdība nesniedza informāciju par to, vai šis spriedums ir stājies spēkā.

20. Iesniedzēja neatbildēja uz Valdības iebildumiem šajā sakarā.

21. Lietā *Veiss pret Latviju* (Nr.15152/12, 71.rindkopa, 2014.gada 28.janvāris) Tiesa noraidīja līdzīgu argumentu, jo Valdība nebija iesniegusi atbilstošus tiesu prakses piemērus, kas pierādītu šī 92.pantā paredzētā tiesību aizsardzības līdzekļa efektivitāti šāda veida prasībām. Tiesa norāda, ka šajā lietā Valdības sniegtais tiesu prakses piemērs tika pieņemts 2013.gada 11.aprīlī – gandrīz divus gadus pēc galīgā sprieduma spēkā stāšanās šajā lietā. Tādēļ šo tiesu prakses piemēru nevar izmantot, lai secinātu, ka laikā, kad noslēdzās iesniedzējas tiesvedības process, šis nacionālais tiesību aizsardzības līdzeklis bija pietiekami skaidrs ne vien teorijā, bet arī praksē (salīdzināt ar, *mutatis mutandis*, *Melnītis pret Latviju*, Nr.30779/05, 50.-53.rindkopa, 2012.gada 28.februāris). Tādēļ Tiesa noraida Valdības iebildumus, tālāk neizvērtējot piesauktā nacionālā tiesību aizsardzības līdzekļa efektivitāti.

22. Tiesa uzskata, ka šī sūdzība nav acīmredzami nepamatota Konvencijas 35.panta 3.punkta a) apakšpunkta izpratnē. Tiesa arī norāda, ka sūdzība nav nepieņemama izskatīšanai pēc būtības jebkādu citu iemeslu dēļ. Tādēļ sūdzība ir atzīstama par pieņemamu izskatīšanai pēc būtības.

B. Sūdzības būtība

23. Tiesa atkārti, ka civillietās dažos gadījumos saprātīgs termiņš var sākties pirms tiek izdots tiesas paziņojums par tiesvedības procesa uzsākšanu tiesā, kurā prasītājs iesniedzis prasību (skatīt lietu *Golder pret Apvienoto Karalisti*, 1975.gada 21.februāris, 32.rindkopa, A sērijas Nr.18). Šajā lietā Tiesa uzskata, ka vērā ņemamais termiņš sākās 2001.gada 9.novembrī, jo iesnieguma iesniegšana Komisijā bija priekšnoteikums tiesvedības ierosināšanai (skatīt, *mutatis mutandis*, lietu *König pret Vāciju*, 1978.gada 28.jūnijs, 98.rindkopa, A sērijas Nr.27, un lietu *Vilho Eskelinen un citi pret Somiju* [LP], Nr.63235/00, 65.-66.rindkopa, ECT 2007-II). Termiņš noslēdzās 2011.gada 14.maijā, kad Augstākā tiesa pieņēma galīgo lēmumu. Visi tiesvedības procesi nacionālajās tiesās bija savstarpēji saistīti, jo tie attiecās uz iesniedzējas tiesībām uz invaliditātes statusu laika periodā no 2001.gada 16.oktobra, kas viņai sniegtu zināmas sociālās garantijas un invaliditātes pensiju (salīdzināt ar lietu *Svetlana Naumenko pret Ukrainu*, Nr.41984/98, 74.rindkopa, 2004.gada 9.novembris).

24. Tādējādi tiesvedība ilga vairāk nekā deviņus gadus divos tiesvedības posmos – katrs no tiem trīs tiesu instancēs, ieskaitot apelācijas tiesas spriedumu nosūtīšanu atkārtotai izskatīšanai divas reizes.

25. Tiesa atgādina, ka tiesvedības ilguma saprātīgums jāvērtē lietas faktu gaismā un ņemot vērā šādus kritērijus: lietas sarežģītība, iesniedzējas un kompetento iestāžu rīcība, procesā skartās iesniedzējas intereses (skatīt, tajā skaitā, lietu *Frydlender pret Franciju* [LP], Nr.30979/96, 43.rindkopa, ECT 2000-VII).

26. Saistībā ar iesniedzējas skartajām interesēm Tiesa konstatē, ka lieta bija par invaliditātes statusu, kas piešķir tiesības uz zināmām sociālām garantijām un invaliditātes pensiju. Tādējādi iesniedzējas skartās intereses radīja nepieciešamību pēc saprātīgi ātras lēmuma pieņemšanas viņas prasībām.

27. Tā ir taisnība, ka par zināmu kavēšanos tiesvedībā bija atbildīga iesniedzēja, proti, par laiku no 2005.gada 11.janvāra līdz 2006.gada 9.janvārim, par kuru iesniedzēja nav sniegusi nekādus iemeslus, kādēļ viņa ātrāk nepārsūdzēja Komisijas 2005.gada 11.janvāra lēmumu.

28. Neskatoties uz skaidrojumu trūkumu par augšminēto laika posmu, Tiesa tomēr norāda, ka tā ir bieži konstatējusi Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpumus lietās, kurās skatīti šai lietai līdzīgi jautājumi (skatīt lietas *Frydlender*, citēta iepriekš, *Veiss*, citēta iepriekš, un *Ļutova pret Latviju* [Komiteja], Nr.37105/09, 2017.gada 9.novembris).

29. Izvērtējusi visus tai iesniegtos materiālus, Tiesa secina, ka Valdība nav sniegusi nevienu faktu vai argumentu, kas pārliecinātu Tiesu izdarīt šajā lietā atšķirīgus secinājumus. Ņemot vērā savu judikatūru šajā jautājumā, Tiesa uzskata, ka šajā lietā tiesvedība bija pārmērīgi ieilgusi un neatbilda prasībai par “saprātīgu termiņu”.

30. Tādējādi noticis 6.panta 1.punkta pārkāpums.

II. KONVENCIJAS 41.PANTA PIEMĒROŠANA

31. Konvencijas 41.pantā ir noteikts:

“Ja Tiesa konstatē, ka ir noticis Konvencijas vai tās protokolu pārkāpums, un ja attiecīgās Augstās Līgumslēdzējas Puses iekšējās tiesību normas paredz tikai daļēju šā pārkāpuma seku novēršanu, Tiesa, ja nepieciešams, cietušajai pusei piešķir taisnīgu atlīdzību.”

A. Kaitējums

32. Iesniedzēja lūdza piešķirt kompensāciju 4 015.50 EUR apmērā par materiālajiem zaudējumiem, un atstāja Tiesas ziņā noteikt kompensāciju par morālo kaitējumu.

33. Valdība apstrīdēja šīs prasības.

34. Tiesa nesaskata nekādu cēloņsakarību starp konstatēto pārkāpumu un norādītajiem materiālajiem zaudējumiem, tādēļ tā noraida šo prasību. Taču Tiesa uzskata, ka iesniedzējai noteikti bija radies morālais kaitējums. Ievērojot taisnīguma principu, Tiesa piešķir iesniedzējai 2 700 EUR kā kompensāciju par morālo kaitējumu.

B. Izmaksas un izdevumi

35. Iesniedzēja arī lūdza izmaksu un izdevumu kompensēšanu 1 400 EUR apmērā saistībā ar tiesvedību nacionālajās tiesās, nepievienojot nekādas kvītis.

36. Valdība apstrīdēja šīs prasības.

37. Saskaņā ar Tiesas judikatūru iesniedzējai ir tiesības uz izmaksu un izdevumu atlīdzību tikai tiktāl, ciktāl tie ir faktiski un nepieciešami radušies. Turklāt izmaksas un izdevumi ir piedzenami tikai tiktāl, ciktāl tie attiecas uz konstatēto pārkāpumu (skatīt, tajā skaitā, lietu *Andrejeva pret Latviju* [LP], Nr.55707/00, 115.rindkopa, ECT 2009).

38. Līdz ar to Tiesa noraida prasību par izmaksu un izdevumu piešķiršanu saistībā ar tiesvedību nacionālajās tiesās.

C. Nokavējuma procenti

39. Tiesa nolemj, ka nokavējuma procentu likme ir vienāda ar Eiropas Centrālās bankas rezerves aizdevumu procentu likmi, kurai pieskaitīti trīs procentpunkti.

ŠO IEMESLU DĒĻ, TIESA VIENBALSĪGI

1. *Atzīst* sūdzību par tiesvedības ilgumu par pieņemamu.
2. *Nolemj*, ka ir noticis Konvencijas 6.panta 1.punkta pārkāpums.
3. *Nolemj*
  - (a) ka valstij-atbildētājam trīs mēnešu laikā ir jāizmaksā iesniedzējai 2 700 EUR (divi tūkstoši septiņi simti eiro) kā atlīdzinājums par morālo kaitējumu, pieskaitot jebkurus ieturamos nodokļus;
  - (b) ka, sākot no augšminēto trīs mēnešu perioda beigām līdz samaksas veikšanai, par šo naudas summu ir jāmaksā procenti pēc likmes, kas ir vienāda ar attiecīgajā laika periodā spēkā esošo Eiropas Centrālās bankas rezerves aizdevumu procentu likmi nokavējuma periodā, pieskaitot tai trīs procentpunktus.

4. *Noraida* iesniedzēja prasību par taisnīgu atlīdzību pārējā daļā.

Sagatavots angļu valodā un rakstveidā paziņots 2018.gada 19.jūlijā atbilstoši Tiesas reglamenta 77.punkta 2. un 3.apakšpunktam.

Claudia Westerdiek
Sekretāre

Erik Møse
Priekšsēdētājs